

JUGOSLOVANSKI OBRRTNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

24 K, za pol leta 12 K, posamezna številka velja 2 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

piši se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo: Ljubljana, Pražakova ulica šte. 3.

Kljub temu, da je upravništvo priložilo drugi številki nakaznice, nam veliko naročnikov ni še do danes poravnalo naročnine. Vsi prizadeži upoštevajte naš ponovni opomin in nam nemudoma nakažite znesek.
Upravništvo.

Iz konstituante.

Govor narodnega poslanca S. L. S. g. Škulja, ki ga je imel dne 31. maja t. l.

Visoka zbornica! Oddelek, o katerem sedaj razpravljamo, vsebuje po zaslugi opozicije eno veselo dejstvo: da se je končno po dolgih trudih in bojih v parlamentih in izven parlamentov doseglo to, kar se je toliko časa zametalo, namreč načelo, da država nima samo pravovarstvene naloge, ampak da ima tudi direktno nalogo, delovati za skupni blagor svojih državljanov na podlagi pravice in enakopravnosti. Ta oddelek, gospodje, ima naslov: socialno-ekonomske odredbe. Toda tega, kar naslov označuje, naš oddelek niti oddaleč ne izčrpa popolnoma; on je nepopoln ne samo zaradi tega, ker res silno važne socialne naloge samo načena, a jih ne izvrši, ampak tudi zaradi tega, ker ne stoji na stališču enakopravnosti vseh stanov.

Gospoda! Priznati moram, da tangirajo socialne odredbe III. oddelka kmetijski stan. Gotovo moramo, gospodje, priznati kmetškemu stanu njegovo veliko važnost, da res tvori pravi temelj državi, da je on temelj države. III. oddelek vsebuje tudi določbe za zaščito delavstva. Radi priznavamo, gospodje, da je poleg kmetškega stanu naš delavski stan mogočen steber in velika podpora državi. Toda žalostno pa je, gospodje, da ta oddelek, ko jemlje nekaj stanov v zaščito, naravnost ignorira cel stan, da ga popolnoma nič ne omeni, to je obrtni stan.

Ako vzamemo zgodovino, nam že ona govori, kako veliko vlogo je igral v človeški družbi obrtni stan že od vsega začetka. Priznati moramo, da je bil obrtni stan eden izmed prvih stanov, ki je bil močno organiziran, tako da so ga razne države močno upoštevale kot merodajen faktor.

Tekom časa se je pa dvigal tehnični napredek, kulturni razvoj. Vse to je močno

vplivalo in — rekel bi — nekako zasukalo ves obrtni stan v novi smeri. Če vzamemo ti dve činjenici: kulturni napredek in tehnični razvoj, pa pridenemo še eno veliko silo zlasti sedanje dobe: kapital, vidimo, da ti trije faktorji tako rekoč drobijo in uničujejo obrtni stan. Polagoma se ruši obrtni stan pod težo in nadvlado kapitala, da propadajo cele panoge obrti in prehajajo v industrijo. Obrt se v mnogih svojih panogah industrializira.

Gospodje, vprašanje industrializacije obrti kot take, zlasti male obrti tvori samo zase važno poglavje. Vendar je pa velevažno vprašanje, gospodje, tole: kako nalogo ima država baš v tem vprašanju? Ali ima nalogo, da štiti industrijo? Ali naj zavira njen razvoj? Ali ima nalogo, da štiti malo obrt?

Priznati moramo, gospodje, da je razvoj dogodkov tako močan, zlasti v sedanjem kapitalističnem času, da vse razne odredbe ne bodo mogle ovirati velikega razvoja industrije. Gotovo je, da bodo še mnoge panoge obrti morale prej ali slej podleči kapitalizmu in se dati industrializirati. Na ta način bo propadla še ta in ona obrt. Gospodje! Temu razvoju ne bo mogoče staviti zadostnih ovir z nobeno odredbo, zakonom. Vendar pa bo morala država štiti obrt v toliko, da bo omogočila lahek prehod iz obrti v industrijo in štiti tiste one ljudi, ki bodo pri tem izgubili svojo dosedanja samostojno eksistenco, tozadevne obrtnike.

Druga stvar, gospodje, je pa pri tem nastopna. Država bo morala gledati v interesu skupnega blaga, ki je njen najvišji smoter, da ohrani gotove panoge obrti in njihovo samostojnost ter neodvisnost. Gospodje! Baš zaradi tega, ker naš ustavni načrt jemlje v zaščito nekatere stanove, obrtnega stanu pa absolutno nič ne pozna, je za nas, ko tvorimo temelje državi, velevažno vprašanje: Li je država dolžna vzeti gotove obrti v zaščito, da jih sila kapitalizma, ki ne pozna ne splošnega blaga in ne blaga večje skupine, ampak samo lastni profit, ne nadvlada, da sila kapitalizma ne zdrobi popolnoma še onih panog obrti, ki so še do sedaj ostale?

Gospodje! Razlogi, ki govorijo zato, da je država dolžna vzeti razne obrti v zaščito, so taklo tehtni in tako močni, da bodo tisti, ki imajo danes večino in ki bodo

o naši ustavi končno veljavno sklepali, storili na celém stanu velik greh, ako ne uvidijo, da so napravili velik pogrešek s tem, da so ignorirali cel stan.

Gospoda moja! Ne samo s socialnega stališča, ampak tudi z gospodarskega stališča imamo zelo močne argumente, ki nujno kličejo, da mora država vzeti v zaščito tudi posamezne obrti. (Odobrovanje na desnici.)

Vzemimo posameznega obrtnika! On lahko vrši svojo obrt doma v lastni hiši in ni navezan na veliko tovarno ali veliko mesto. Gospodje! Koliko tiči v tem raznih socialnih in moralnih momentov, ki silijo državo, da tega samostojnega obrtnika z vsilo silo štiti! Koliko ima posamezni obrtnik, ki izvršuje doma svojo obrt, več prostosti in svobode, nego bi je imel v tovarni, kjer mora poleg svoje samostojnosti žrtvovati dostikrat še mnogo več: žrtvovati mora tudi dobrine velike moralne vrednosti.

Obrtnik, ki dela doma v svoji hiši, ima s svojim delom veliko več veselja. Čuti se mnogo bolj prostega nego človek, ki je na vezan na mrtev stroj, na tovarno, kjer mora končno sam postati stroj. (Klici: »Tako je!«)

Gospodje! Koliko moralnih vrednot vsebuje tudi to, da ima tisti, ki vrši samostojno obrt, lahko tudi svoj lastni dom. Dom, gospoda moja, vpliva na človeka v socialnem oziru neizmerno. Prosim vas, ravno sedaj čuti vsa človeška družba, kakor naša mladina moralno nazaduje. Če ima pa obrtnik svojo deco doma v lastni hiši, nima ulica na njegovo deco nobenega vpliva in starši lahko vzgajajo otroke v onem duhu, kakor sami čutijo, da je prav in pošteno.

Gospodje! Ideal uredbe vse človeške družbe mora stremeti za tem, da dobi kolikor mogoče vsak človek, vsak državljan nekakšo samostojnost, ki ima svojo podlago v tem, da ima vsak človek nekaj, kar imenuje svojo last. In ravno pri samostojni obrti ima lahko mali obrtnik svoj lastni dom, ki vpliva na lastnika v vsakem oziru zelo ugodno.

Na drugi strani je pa samostojna mala obrt tudi velikega pomena z narodnogospodarskega stališča. Priznati moram, da nam da industrija tu in tam res cenejše produkte in da nam jih da v večji množini.

Toda, gospoda moja, priznati moram, da bi bilo za marsikatero obrt veliko bolje, ako bi se ne bila nikdar industrializirala, ker bi bili posamezni predmeti mnogo bolj in solidneje izdelani. Če ima samostojni obrtnik svojo lastno delavnico — koliko bolj elastičnega se čuti! Lahko se poglobi v svojo obrt, se vanjo bolj zamisli in tako marsikaj profitira tudi glede obrti same.

Spoštovani gospodje poslanci! Še en moment je treba upoštevati, ki tudi igra velikansko vlogo v našem gospodarstvu. S tem, gospodje, ko ohranimo samostojnost obrti, vršimo obenem tudi veliko nalogo, ki jo imamo kot člani svojega naroda in države: da namreč ohranjemo in ščitimo našo domačo obrt. (Odobranje na desnici.)

Gospodje! Če govorimo o grehu industrializacije, moramo reči, da je njen največji greh to, ker je razdrobila krasno, dostikrat cvetočo domačo obrt. Opozarjam Vas, ki ste doma s Kranjskega, zlasti z Gorenjskega, na **platnarstvo**. Baš sedaj po vojski narod sam čuti, kaj je s tem izgubil, da je opustil to lepo domačo obrt. Naše ljudstvo se sedaj samo vrača k tej domači obrti, ki je vsebovala ne samo mnogo idilo (preja, tkanje, terice itd.), ampak je imela tudi velikanski ekonomski pomen, ker si je bil človek sam pridelal svojo obleko: obleka je takorekoč zrasla na njegovi zemlji in kmet si jo je bil sam spredel in skal.

Gospodje! Če bomo pustili, da se bo še naprej vse industrializiralo, in če bo kapital v svojem pohodu, ki ga danes razvija v človeški družbi, podjarmljal obrt za obrtjo, potem bo uničil kakor druge poprej cvetoče domače obrti tudi še tiste, ki danes še na pol životarijo.

In vendar moramo priznati, da imamo baš mi Slovenci danes še mnogo domačih obrti, katere moramo, gospodje, čuvati kot velik zaklad, kot nekaj, kar bo narodu res trajno koristilo. V tem oziru bi Vas, gospodje, opozoril samo na **lončarstvo**, ki se goji pri nas na Kranjskem in v Prekmurju, opozoril bi Vas na **nožarstvo**, zlasti pa še na **lesno domačo obrt** na Dolenjskem in na **čipkarstvo**. Poprej sem že omenil platnarstvo, h kateremu se naš narod sedaj sam vrača in s tem jasno dokazuje, kako pogrešno je bilo, da se je ta važna panoga obrti izločila in zatrla iz narodnega življenja.

Gospodje! Pri nas na Slovenskem vemo, katere domače obrti imamo, in se zavedamo tudi, kako velik zaklad je za nas domača obrt. Želimo pa v tem oziru bliže spoznati tudi brate Srbe in Hrvate. Baš v tem oziru mi gospodje Hrvatje in Srbi v naši zbornici posebno imponirajo: če ga pogledaš, ima na sebi blago, ki ga je sam pridelal, ki je res prava njegova last. In vse to je danes ob tej silni draginji manufakture tudi velika postavka v narodnem gospodarstvu. (Odobranje.)

To je nekaj momentov, ki govorijo za to, da mora država obrt podpirati. Dalo bi se jih naštel: še mnogo več z narodno-gospodarskega in moralnega stališča. Vendar upam, da sem naštel — saj nekaj razlogov, ki kažejo jasno vsakemu, ki hoče delovati za koristi ljudstva, da je dolžnost onih, ki tvorijo osnovne zakone države, da tudi v **ustavi** naše mlade države dobi prostor naš obrtnik, zlasti naša domača

obrt, in sicer tako, da ne bo tozadevno samo semtertja kak lep stavek vrinjen v našo ustavo, ki je na videz sicer lepo doneč, toda če ga zagradiš in analiziraš, ti ostanejo same fraze. Zato moram utemeljiti, ali je mogoče državi, da to izvede in da zaščiti našo obrt, zlasti domačo obrt ne samo v besedi, ampak tudi v dejanju.

Gospodje! Država mora gledati na to, da danes, ko pritiska kapital in kapitalizem z največjo silo, postavi tej veliki organizirani sili nasproti drugo silo: **organizirano obrtništvo in obrt**. Zato mora dati tam, kjer ni morebiti interesov, ki bi se za stvar sami zanimali, iniciativo za združništvo; **država pa mora združne organizacije obrti podpirati in to izrecno določiti tudi v ustavi**. Kajti, gospodje, baš organizirana obrt, je velikega pomena. Zakaj je danes kapitalizem uničil toliko obrti? Zaradi tega, ker ima kapital danes naj razpolago vse, kar vsebuje današnja kultura: tehniko, strokovnjake itd. Posameznik tega nima na razpolago. Toda organizacija, podpirana od strani države, se bo mogla kolikor toliko izpopolnjevati tudi v tem oziru in bo morda vsaj nekoliko vzdržala napade kapitalizma in industrije. (Poslanec Josip Kopač: »Male obrti ni mogoče rešiti.«) Če ni volje, je nemogoče; če je pa volja, se more storiti i to.

Gospodje! Organizacija obrti ne sme imeti samo organizatoričnega namena, ampak tudi ekonomičen namen. Če hoče država kje pomagati, mislim, da ne more nikjer bolj pomagati nego baš obrtniku pri nabavi sirovin in pri eksportu raznih obrtnih izdelkov.

Gospodje tovariši! Država mora pospeševati obstoj obrti tudi s tem, da podpira **obratno strokovno šolstvo**. Kako nudo so napadli od raznih strani mojega tovariša gospoda Ročkarja, ko je rekel, da imamo danes preveč izobraženstva! Gospodje! Jaz se v tem oziru brez strahu njemu pridružim in pravim: enostranskega izobraženstva imamo preveč! (Medklci: »To tudi mi trdimo. To je nekaj drugega.«) Kamorkoli greš, imaš danes dosti izobraženih ljudi, ki samo stremijo po višjih službah itd. Če pa pogledaš v posamezne praktične stroke, če pogledaš na obrt, pa vidiš, kako je tukaj izobrazba dostikrat zelo primitivna in enostavna, baš ker se šolstvo ne poglobi v tisto, kar bi narod potreboval, ampak ostane v svoji šabloni, v svojih starih metodah. Zato tako šolstvo tudi v praktičnem življenju ne koristi toliko, kolikor bi lahko.

Opozarjam vas, gospodje, samo na dejstvo iz domačega kraja, z našega Kranjskega, kjer imamo kmetijsko šolo na Grmu. Iz te kmetijske šole se je svojčas rekrutiralo največ dacarjev in nižjih uradnikov. Zakaj? Zato, ker se šola ni bila baš glede strokovne izobrazbe dvignila na tisti nivo, na katerem mora biti z ozirom na naš čas. (Medklci poslanci: »Jaz sem ostal pri kmetiji.«) To je posamezna častna izjema.

Drugo sredstvo, s katerim mora država podpirati obrt, je prirejanje razstav. S tem se je hvalevredno pričelo v Zagrebu; obrtna razstava se nam pa obeta tudi v Ljubljani. Mi smo imeli pri nas toliko slučajev, ki dokazujejo, kako premalo mi poznamo svoje lastne obrtne izdelke. Bli-

zu Ljubljane se n. pr. izdelujejo klobuki. Ti klobuki so šli na Dunaj in prišli nazaj kot »Wiener Mode«. Naši lastni izdelki so se v Ljubljani prodajali in kupovali kot dunajsko blago. Najprej so morali naši izdelki iti na Dunaj, da dobe ime, ker mi svojega lastnega domačega blaga ne poznamo. Mi Slovenci moramo danes spoznati obrtne izdelke Hrvatov in Srbov, Vi Hrvatje in Srbi pa morate poznati naše izdelke, da se bomo res medsebojno podpirali. Izdelki ki jih naš človek proizvaja, morajo služiti v prvi vrsti domačemu prebivalstvu, potem šele naj se eksportirajo. (Odobranje.)

Gospod poslanec Kopač je izrazil dvom, ali bo mogoče malo obrt obvarovati in ohraniti. Toda jaz, gospodje, trdim, da je sedanjí moment za zaščito akcije v obrambo male obrti najugodnejši, in sicer zaradi tega, ker stojimo pred velikim problemom: pred problemom agrarne reforme.

Gospodje, glejmo na to, da agrarna reforma ne bo prišla v korist samo posameznikom, recimo tistim, ki hočejo, kakor pravijo, obdelovati zemljo, ampak tudi tistim, ki hočejo delati v kaki obrti, pa nimajo materiala, zlasti lesa. Organizirana obrt bo dobila tukaj krasno polje dela, država pa lepo priliko, da da organizaciji obrtnikov iz skupnih gozdov material po znižani ceni. Država bo tako vplivala kolikor toliko na to, da bodo obrtniki lažje živeli, obenem bo pa potem obrti tudi pomagala, da se končno vsaj nekoliko odpravi draginja. (Odobranje.)

Gospodje! Sedaj bo razširjen na celo državo srbski zakon, ki vsebuje hvalevredno misel, oziroma naredbo, da se da obrtnikom iz skupnega državnega zemljišča po znižani ceni les. (Odobranje.) Prav! Agrarna reforma mora stati na tem stališču: ne sme se izvesti samo v korist enemu stanu; če ima zemljo kmet, naj ima kolikor toliko dobička od agrarne reforme tudi obrtnik, ki naj dobi les za stavbe in razne druge izdelke.

To bi bile v glavnem, kar sem si dovolil navesti, da opozorim merodajne faktorje, da ne bodo napravili tako velike krivice celemu stanu, kakor jo faktično dela naš ustavni načrt s tem, da ignorira cel obrtni stan. Zato si dovoljujem predložiti in priporočiti naš člen 43., ki vsebuje varstvo malega kmeta in obrtnika.

Gospodje! Še mnogo drugih važnih momentov igra veliko vlogo v tem vprašanju. Naj omenim samo še enega. Danes je naš slovenski kmet z drugo politično konstelacijo tudi v gospodarskem oziru prišel popolnoma v druge razmere. Jaz trdim: dve tretjini slovenskih kmetov, gospodje, ne boste izhajali in se ne boste vzdržali, ako naš kmet ne bo imel poleg kmetije in kmetijskega dela še kakega stranskega zaslužka. (Splošno odobranje.) (Poslanec Majcen: »Saj tudi župniki in kaplani danes ne morejo izhajati s svojo plačo, ampak se pečajo tudi z drugimi stvarmi.«) Glede župnikov in kaplanov ima, kar se tiče financ, gospod minister vere besedo.

Predsednik dr. Ivan Ribar (zvoni): Gospodine poslaniče, vreme Vašemu govoru je več prošlo. Izvolite završiti. Poslanec Karol Škulj: Bom takoj gotov. — Dovoljeno mi naj bo, da

opozorim na važnost zaštite obrtnega stanu še z enega stališča. Gospodje! Zopet opazujemo v Sloveniji dan na dan žalostno dejstvo, da se dvigajo trupe naših ljudi in gredo čez morje. Zopet odmeva pri nas bridka pesem o izseljencih, 12% slovenskega naroda je že v Ameriki. (Medklici: »Tega ste klerikalci krivi, Vaša Rafaelova družba izvablja ljudi v Ameriko.« — Živahni ugovori pri poslancih Jugoslovanskega kluba.) Zelo greše tisti, ki podobno kakor naš tovariš poslanec iz drugega kluba, trdijo, da gre naš narod v Ameriko iz lahkomišljenosti. Ne, gospodje, ampak na Vestfalsko in v Ameriko žene naše ljudi tista težka okolnost, ki jo jim nalaga eksistenčno pravo; iz domovine jih žene dolžnost, da si omogočijo eksistenco. (Ugovori v središču.) Gospodje! Kako žalostna je tista pesem, ki je v naših dneh zopet postala tako resnična: »Tamkaj v Ameriki tamkaj v Vestfaliji so nam izginili, več ne doseže jih naše oko.«

Gospodje! Če hočemo dati narod v ustavi res temelj ne samo za politično življenje, ampak tudi v socialnem in ekonomskem oziru pogoj za njegov obstanek, moram poudariti še enkrat, da je kruta krivica, ki se godi celemu stanu s tem, da se obrtni stan v ustavi ignorira. Gospodje! Bodimo prepričani, da je poleg kmetijskega stanu in poleg delavstva bistvena panoga narodnega gospodarstva naša obrt! (Živahno odobravanje na desnici.)

Čas zahteva združenje celotnega našega obrtništva; obrtniki, širite to zavest!

Ustava.

Trenutki, od katerih zavisi več ali manj obstoj in ustroj držav, niso ravno pogosti; podlaga naše države, ustava, to so zakoni, po katerih naj se razvija javno in privatno življenje, je sprejeta. Dasi je le z neznatno večino; sprejeta je le in zakonjena. Večina glasov je srbskih; od 223 glasov je bilo odanih od hrvaških liberalcev 10, izmed Slovencev pa 9 samostojnežev in trije liberalci. Pri sprejetju ustave večje število poslancev sploh ni hotelo prisostvovati; v znak protesta so se odstranili poslanci Ljudske stranke, komunisti, hrvatski Narodni klub in Radičevci (skupaj 161), socialisti, narodni socialisti in srbski kmetje so bili sicer navzoči, a so glasovali proti sprejetju ustave.

Polnomočnost centralizma pomeni na vsak način popolno odvisnost od Beograda in to v vseh ozirih. Naš obrtnik, ki tolikokrat potrebuje nujnih rešitev v svojih zadevah, bo navezan na beograjski aparat, vse bo koncentrirano v Beogradu. Pokrajine bodo razdelili po svojem načrtu na posamezne kose; Slovenija na ljubljansko in mariborsko oblast. Vlade teh oblasti pa ne bo volilo ljudstvo po svoji volji, ampak jih bo centralna vlada kratkomalo imenovala; odpadle bodo tudi postavbe, ki bi jih

posamezne avtonomično zamišljene pokrajine mogle v okvirju splošnih državnih postav izdajati po potrebi ali jih tudi odstranjati.

Centralizem bo slovensko ljudstvo odbijal bodisi z gospodarskega, kot kulturnega in političnega stališča. Ustava je sprejeta in potrjena, uzakonjena; avtonomistične stranke sicer pripoznajo to ustavo, nikakor pa ne odjenjajo z dopustnimi in zakonitimi sredstvi jo osvetljevati, boriti se za uresničenje avtonomističnih idej. V prid državi in v prid ljudstvu bo borba vseh proticentralističnih strank za revizijo reakcionarne centralistične ustave. Ustava, ki je delo nasilnih srbskih poslancev, ki popolnoma preide preko hrvaških in skoro dosledno tudi preko slovenskih, ki predvideva samo težnje onkraj, vsaj pa gotovo bolj kot to stran Save, se ne more obdržati. Ustava ne pozna nobenih pojmov modernega socialnega prava, ne zagotavlja malemu človeku neobhodnega eksistenčnega minimuma, ne varuje kmetijskih, delavskih in obrtnih slojev proti oderuštvi, ne podreja zasebne velelasti interesom splošne blaginje, ne ščiti ljudstva proti izkoriščanju od strani velekapitala; preveva jo duh plutokratizma, militarizma in socialne neenakopravnosti. Glasom te ustave more eksekutivna birokratična vlast vedno preko volje parlamenta uveljavljati svoje reakcionarne namene: to pa sredi današnjega položaja v Evropi dolgo ni mogoče; volja ljudstva mora priti do veljave brez vsakršnega omejevanja.

Da je obstoj ustave le vprašanje dogledne dobe, no, o tem niti dmeokratski in radikalni politiki ne dvomijo. Skušeni, kako dolgo obstojajo ustave te vrste, imajo dovolj, kamorkoli se ozro. Vse ustave, ki so se napravile po vojski v novih državah, se že temeljito majejo: Poljska ima že drugo ustavo; Češkoslovaška naravnost kriči po reviziji, avstrijska republika je morala preiti po vseh raznih načrtih k popolnemu federalizmu in celo države s staro in solidno ustavo so po vojski prisiljene k temeljni preorientaciji in sicer splošno v smislu kar največje decentralizacije. Da so se potem naši demokratski in radikalni politiki še tako zelo ogrevali za našo novo ustavo, si moremo razlagati samo iz strankarskih nadvlad.

Pač je dr. Trumbić, ki si je za edinstvo naše države splel gotovo dovolj zaslug, upravičeno vskliknil pred glasovanjem: »Kdor glasuje za to ustavo, dela proti državi!« in ko je bila ustava sprejeta, je vzkliknil: »To je slaba ustava za narodno edinstvo!«

Sprejeta je bila ustava s 13 glasovi nad polovico in belgrajski listi pač čisto

nič ne taje, na kakšen način se je dobila za to ustavo večina, kar bi slovenski in hrvatski demokrati in samostojni tako radi utajili. »Politika« piše, da vladi ni bilo žal ne časa, ne živcev, ne denarja, da svojo ustavo prevede. »Muslimani iz Bosne, muslimani iz južne Srbije, zemljoradniki iz Slovenije, vsak od njih ima kakšno željo, katera stane državno blagajno drage dinarje.«

Obrtniki, zavedajte se vašega položaja, ki je nastal po sprejetju ustave, delujte z dopustnimi sredstvi na to, da se ustava čimprej revidira. Ne izgubimo našega zaupanja v bodočnost in boljše čase, ki bodo zasijali gotovo če ne nam, pa našim potomcem!

Ali ste že agitirali pri Vaših znancih, da se naroče na naše glasilo? Vaša dolžnost napram obrtništvu zahteva to!

Zastopniki obrtništva.

Prvi govornik, ki se je odločno zavzel za obrtno vprašanje in za procvit domače obrti, je bil poslanec SLS Škulj. Njegov govor, jednat in globoko zamišljen, je vzbudil veliko pozornost med poslušalci in zlasti še med Srbi. V svojem govoru je ostro nastopal proti vladni nameri, ki čuva in predvideva skoro vse druge stanove, izpušča pa s pozorišča ravno obrtni stan, dasiravno ta igra v Jugoslaviji gotovo ne malo važno vlogo.

Kar je pa samoposebi umevno, ni govor napravil ugodnega vtisa pri naših političnih in stanovskih nasprotnikih, onih liberalcih in samostojnežih, ki so pred volitvami na vsa usta kričali, da gredo v Beograd kot zastopniki našega ljudstva in kot taki tudi našega obrtništva. Dvomimo, da bi res bili imeli kdaj odkrito željo, pomagati potrebnim; če so jo pa momentano imeli, so jo gotovo pozabili že na potu v Beograd. Saj pot je precej dolga in kdor živi v srečnem Beogradu, mora še na kaj drugega misliti kot na slovenskega obrtnika. Gotovo je, da se liberalni in samostojni poslanci ne spominjajo več na one čase, ko so ljudem trobili: vse boste dobili, volite nas! Nevedno ljudstvo se je dalo preveč preslepiti od sladkih besed.

Ko je gospod Škulj posebno poudarjal pomen našega obrtništva in še posebej procvit naše domače obrti, se je oglasil g. Kopač: »Male orti ni mogoče več rešiti!« Ali človeku, ki se potaplja, res ni mogoče več priti na pomoč? Le nekoliko požrtvovalnosti je treba, poguma in seveda opreznosti tudi, in potopljenec je rešen. Naši liberalci pa delujejo na to, da se obrtništvo, ki se je zadnje čase po-

vzpelo s svojega navadnega nivoja; zopet pogrezne na prejšnje stališče. Kaj šele, da bi jim bil na srcu dobrobit in napredek obrtnega stanu; vsaj tako si moremo razlagati medklice, ki so jih uprizorili pri omenjeni priliki. Kar smo zgoraj omenili o potopljenecu, velja tudi za našo domačo obrt. Tekom zadnjih desetletij se je domača obrt zanemarjala, ker je bila konkurenca prevelika, blago se je dobivalo potem veleobrti ceneje. Istotako se dobi tudi danes. A razlika med pristnim domačim izdelkom in med fabrikatom v predvojnem času je bila kot noč in dan; kaj pa šele sedaj, ko je razlika med predvojnimi in med ter povojnimi izdelki večja, kot je bila prej med domačini in industrijskimi?

Vzemimo platno. Koliko časa rabi naš kmet rjuhe, pogrinjala, brisače itd., izdelane iz domačega platna in koliko časa meščan in tudi kmet novejša generacije istotako imenovano blago, ki si ga je nabavil od industrije? Vsak kriči nad današnjimi »pajčevinami«, a da bi vzel v roko pristno domače blago, ki sicer ni tako gladko in nežno, ali pa njegovo proizvodnjo še podpiral, za to ne pride nikomur na misel, najmanj seveda onim, ki sede kot zastopniki ljudstva in kot taki tudi zastopniki obrtništva na odgovornih, vplivnih in merodajnih mestih v konstituenti.

In čipkarstvo, železna industrija, slamnikarstvo, lesena roba itd.? Povsod isti pojav. Domači proizvodi, navade in šege se zametujejo, zamenjujejo za ličnejše in udobnejše napravljene posnetke, ki so pa vedno le — posnetki in kot taki brez izjeme slabi.

Veleindustrija, ki ima zadosti tehniških in materialnih sredstev na razpolago, si počasi a tem sigurneje prisvaja nadoblast nad vsemi panogami domače obrti, si jih podjarmlja, izkorišča in naposled sistematično ugonablja. Ali ne gledamo tega lahko z lastnimi očmi? Ali je potreba, da nas do tega privedejo že enkrat dogotovljena dejstva, ko se ne bo dalo več rešiti?

Potopljenec, ki se potaplja, se more in mora rešiti. Potrebuje pa pomoči od onih, ki mu morejo pomagati. Obrtništvo mora dobiti svojo trdno, neomajno oporo v ustavi. Šele potem, ko bo imelo zavarovano svoje stališče potom države same kot take, ko se bo moglo nadejati od nje direktnih, bodisi materialnih kot tehniških prlpomočkov, šele tedaj se bo moglo povrniti na svoje nekdanje stališče in se iz njega hitro povzpenjati in izpopolnjevati. Tako bi v kratkem času bilo možno doseči skoro enako izobrazbo v obrtništvu in industriji. Da bi navsezadnje domača obrt ne mogla takoj popolnoma konkurirati z veleindu-

strijo, tega ne tajimo, a s časom bi se dalo morda priti tudi do teh rezultatov.

Kdor pa zagovarja nasprotno stališče, ta se ne more imenovati prijatelj obrtništva, temveč samo brezvesten koristolovec.

Da pri omenjenem govoru g. Škulja ni mogla izostati tudi duhovita opazka, češ, da je Rafaelova družba kriva izseljevanju slovenskega prebivalstva, to je samo ob sebi umevno, ker preko te nizkotne opazke se pač ne povzdigne duhovito-brihtno mišljenje naših liberalcev in samostojnežev. Saj pravi pregovor, da moraš mačka, če ne za glavo, pa za rep loviti. In ker resnice o Rafaelovi družbi naši odkrito-polkriti prijatelji ljudstva nočejo povedati, se pač javnosti boje, je tudi najpodlejša in tudi na glavo postavljena trditev dobra, samo, da jo slišijo in verjamejo neomahljivi fanatiki JDS kopita.

Ko so razni samostojneži še par drugih duhovitosti vrgli iz njihovih bisag na dan, je predsedalo že celo njihovemu voditelju dr. Kukovcu. In dr. Kukovec menda pač ni istoveten z dr. Korošcem.

Iz vsega tega se jasno vidi, da se moramo obrtniki, če nas že država od svoje strani noče upoštevati, združiti mi sami v močne organizacije in se potom njih izpopolnjevati. Na krmilo bodo došli drugi ljudje z drugimi nazori in tedaj bo prišel tudi naš obrtnik do veljave, do veljave tudi naša pristna domača obrt. Slovensko ljudstvo bo pa izpregledalo, zavesa izpred oči mu bo odpadla in obrtnik bo vzkliknil: pometimo z liberalnimi voditelji in lažniki in postavimo na njih mesta res kmete in obrtnike, ki se bodo za nas žrtvovali.

Vsestransko zanimanje se najbolj vzbuja potom dopisov, zato radi dopisujete v Vaše stanovsko glasilo.

10urni delovni čas v mali obrti.

Ker obstoja med obrtniki, vzlic objav v listih, še vedno nejasnost v tolmačenju uredbe o delovnem času z dne 8. aprila 1921, naj služi obrtnikom nastopno v pojasnilo:

1. V manjših obrtnih obratih, v katerih se ne uporablja elementarna (kakor n. pr. parna, vodna, električna itd.) sila ter v posameznem samostojnem podjetju (obratu) ni več kakor pet delavcev zaposlenih, morejo pristojna obrtna nadzorništva (inspekcije) dovoliti podaljšanje delovnega časa na največ 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko.

2. Med delavce je všteti v smislu naredbe tudi vajence ozir. volonterje ter celotno število ne sme presegati števila pet.

3. Obrtna nadzorništva izdajajo za-
devna dovolila samo na pismeno prošnjo podjetnika (obrnika), ako je potreba podaljšanja utemeljena in dokazana, in to za dobo, dokler traja potreba in dokler ostane obrat kot manjši obrat v smislu uredbe ministrstva soc. politike z dne 8. aprila 1921, priobčene v Uradnem listu št. 43 z dne 28. aprila 1921.

4. Stranke iz ljubljanskega, logaškega, kranjskega, radovljanskega, kamniškega, litijskega, kočevskega, novomeškega, črnomeljskega in krškega okrajnega glavarstva naj se obračajo v vseh zadevah na obrtno nadzorništvo v Ljubljani.

Stranke iz okrožja celjskega, brežiškega, slovenjgraškega, konjskega in prevaljskega okrajnega glavarstva naj se obračajo v teh zadevah na obrtno nadzorništvo v Celju, stranke iz okrožja mariborskega, ljutomerskega, ptujskega in murskotsobotskega okrajnega glavarstva pa na obrtno nadzorništvo v Maribor.

Omenjena nadzorništva vrše v območju teh glavarstev nadzorovanje o delovnem času, dajejo dovolila za delo čez uro ter kaznujejo prestopke v okviru omenjene uredbe.

5. Naduro preko normalnih 8 ur dnevno oziroma 48 ur tedensko se mora tudi v manjših obratih plačati 50 % više nego normalne delovne ure. Pri akordantih oziroma plači od komada se smatra za plačo normalne delovne ure osemindeset del skupne tedenske mezde 48urnega dela.

6. Noben podjetnik ali obrtnik in tudi noben namestnik ali nameščenec (nadzornik, delovodja itd.) ni upravičen samolastno podaljšati normalni delovni čas t. j. preko 8 ur dnevno oziroma 48 ur tedensko, niti ne sme brez dovolila obrtn. nadzorništva svojemu delavstvu dovoliti takó prekoračenje, ako bi isto hotelo prostovoljno delati preko normalnem delovnem času. V vseh slučajih se kaznuje podjetnik ozir. obrtnik z denarno kaznijo od 10 do 100 dinarjev.

7. Mladinske delavce (vajence) do izpolnjenega 16. leta, katero glasom starih predpisov podjetnik ozir. obrtnik ne sme zaposliti dalje, kakor 8 ur dnevno, se tudi v slučaju, da ima podjetnik (obrnika) dovolilo na nadurno delo, ne sme zaposlovati preko 8 ur dnevno.

8. Prošnje glede podaljšanja delovnega časa ni treba kolkovati, sicer pa morajo odgovarjati običajnim uradnim vlogam. Da se rešitve prošnji radi pomankljivosti ne zavlečejo, je razun utemeljitve potrebe navesti tudi imena vseh zaposlenih oseb in njih zaposlenost (pomočnik(ca), vajenec(ka), pomož. delavec(ka) itd.) ter podati izjavo, da se ne obratuje z nikako elementarno silo.

9. Ker so vse zadevne uredbe skoraj v veljavi in so obrtna nadzorništva tudi že pričela z brezizjemnim kaznovanjem, se vse obrtnike nujno opozarja, da se točno drže predpisov o osemurnem delavniku; vsi oni pa, ki imajo pravico zaprositi za deseturni delavnik, naj to nemudoma store in nikakor ne prekoračijo osemurni delavni čas, dokler nimajo dovoljenja.

Noben ni varen, da ne bi ga kdo ova-dil ali da ne bi ga nenadoma obiskal obrtni nadzornik.

Iz kovaških vrst.

»Časi se izpreminjajo in mi se izpreminjamo v njih«, pravi latinski pregovor. Ali kakor nalašč velja to pred vsem nam kovačem. Svetovna vojna je predrugačila položaj v toliko, da vse išče svoje zaslombe in zaščite v organizaciji, bodisi vsled napredovanja organiziranih strok v tehničnem ali gospodarskem smislu. Uspeh organizacije je delež vsakega posameznega člana organizacije in znamenje izboljšanja razmer organizirane stroke. Organizacija določuje plače ali cene izdelanih del, pri katerih je možno delu primerno življenje, poskrbi pa tudi za izčiščenje vseh nepoštenih elementov, ki bi radi na račun že itak z eksistenco se bojujočimi sotovariši poleg pravega poklica ustrezali svojim pohlepni namenom. Za dosego eksistenčnega stanja bodisi organiziranega delavca ali obrtnika je edinole organizacija.

Sedaj pa pogledimo naš stan. Razmere nam kažejo, kako smo mi v tem oziru zaostali. Kdo nam daje pravo vrednost našemu delu? Nihče. Kdo določuje cene našim izdelkom, katere bi bile vsaj podobne za življenje v naših vrstah? Nihče. Kje se brani eksistenca enega izmed nas tovarišev? Nikjer. Kdo nas brani podle konkurence tistih, ki jim samo od daleč nekaj diši po naši obrti in se je poslužujejo brez kake višje pravice? Na vsako vprašanje se dobi odgovor: nihče in nikjer. Torej tovariši, ali bomo še spali nadalje življenje brezbriznega človeka? Ali naj nas življenje prehití in se nam v določenem času zadrigne zaslužena vrv okoli vratu? Ne, tako ne sme biti. Mi sami si moramo pomagati. Eksistenco nas vseh si moramo pridobiti mi sami in istotako mi sami določiti vrednost našemu delu. Dosegli bomo pa to vse le v skupni moči, le v organizaciji. Vsak naš pošten tovariš mora biti organiziran v obrtnih zadrugah in potem teh si bomo iskali svojih pravic.

Poleg gospodarske strani imamo pa tudi tehnično stran. Potreba nam je strokovnih listov, kjer bi si po možnosti razreševali vprašanja za tehnično povzdigo

naše obrti. Novi časi zahtevajo nova dela. V tem oziru bomo kos časom samo potem strokovnih listov. Različna mnenja nas vseh bo mogel združevati edino strokovni list in le na ta način bomo mogli črpati potrebo časa in le tu bomo imeli uspeh v povzdigi naše obrti. Za vzgled naj nam bodo tovariši Čehi in Nemci, kateri so pritegnili k misli za povzdigo Rovaške obrti potom strokovnih listov.

Zato apeliramo na tovariše, naj si zapišejo v srce besede latinskega pregovora: Časi se izpreminjajo in mi se izpreminjamo v njih. Slečejo naj plašč starega od drugih ljudi odvisnega življenja in naj oblečejo plašč samostojnosti in samozvesti. Naš obrtni list naj bo rojstno gnezdo misli za pošteno povzdigo naše obrti in ko bomo enkrat lahko pokazali svojo moč v popolnoma lastnih strokovnih listih, se nam ne bo treba bati ne za vzdrževanje lastnega življenja in tudi ne, da nas v tehniki ne zamori inozemstvo ali pa vsekakor mogoče vsled potrebe nastala domača velepodjetja. Ne bodimo grobokopi domače male obrti, ampak seme, potom katerega bo dobila svojo vrednost. Zatorej pridno dopisujemo v naš obrtni list, da vzdravimo pomen organizacijskega gibanja najprvo v naših vrstah.

Obrtno sodišče.

Obrtno sodišče tvorijo: predsednik in če je potrebno njegov namestnik, 10 prisednikov in tozadevnih namestnikov iz obeh volivskih zborov. Podjetniki in delavci volijo vsak polovico prisednikov in nadomestnikov. Ženske podjetnice volijo lahko tudi po pooblaščenjih. Vsi moški in ženski delavci, kateri so dovršili dvajseto leto in ki so najmanj eno leto na delu v tuzemstvu v obratih, kateri spadajo pod podsoodnost obrtnega sodišča, sestavljajo volivski zbor delavcev; učenci (vajenci) nimajo volivne pravice. Volivski imenik je za glasovanje odločilen; v slučaju nepravilnosti tega, se morejo nedostatkí v njem potom reklamacijskega postopanja popraviti.

Od aktivne volivne pravice je izključen tisti, kateri stoji pod kuratelo ali ki mu je prešlo premoženje v konkurz in sicer tako dolgo, dokler traja konkurzno postopanje; dalje kdor je v kazenski preiskavi ali pod obtožbo, ali pod kaznijo, končno kdor je zaradi obsodbe po zakonu izključen od volivnosti v občinski zastop, dokler traja izključitev. Izvoljeni morejo biti oni, ki imajo aktivno volivno pravico in ki so 30 let stari.

Prisedniki in njihovi namestniki se volijo za 4 leta. Po vsakem drugem letu mora odstopiti polovica prisednikov in namestnikov in sicer enako število iz obeh volivskih zborov. Prisedniki in namestniki morajo prisesti, da bodo vestno in nepristransko uradovali.

V razpisnem odloku, s katerim se od-

rede volitve, se morajo pozvati imejtelji (namestniki) onih obratov, na katere se razteza pristojnost obrtnih sodišč, da v 8 dneh po objavi razpisa volitev v deželnem vladnem listu naznanijo občinskemu predstojništvu svojega obratovališča podatke, kateri so potrebni za napravo volivnih imenikov obeh zborov, in sicer pismeno. Vsi podjetniki so dolžni, da predložijo v danem roku popolen seznam vseh v njegovih obratih zaposlenih možkih in ženskih delavcev, kateri so presegli 20. leto, delajo vsaj eno leto v tuzemstvu in ne spadajo med učence.

Reklamacije proti volivnemu imeniku lahko podajajo volivni upravičenci dotičnega volivnega odbora v roku 8 dni pri občinskem predstojniku, kateri je sestavil volivni imenik. Te reklamacije se lahko nanašajo na to, da se ni oziralo na volivno pravico pritožnika, ali pa da so se vpisale v imenik tretje osebe, katere nimajo volivne pravice, in jim morajo biti v prvem primeru priloženi dokazi in listine, da se lahko presoja upravičenost reklamacije. Došle reklamacije se morajo v treh dneh po preteku reklamacijske dobe vročiti obrtni oblasti prve stopnje v razsojo. Proti odločbi obrtne oblasti prve stopnje se prizadete stranke lahko pritožijo na politično deželno oblast, katera razsoja končno. Pritožba se mora vložiti tekom treh dni po vročitvi razsodbe obrtne oblasti pri občinskem predstojniku.

Volivni upravičenci, katerim tri dni pred početkom volitve legitimacija ni bila vročena, se morajo pozvati javno, naj dvignejo svoje volivne legitimacije. Najkasneje 8 dni pred volitvijo se mora javno razglasiti kraj volitve in čas začetka in konca volitve po vseh občinah, katere spadajo pod okrožje obrtnega sodišča. Volivne legitimacije, katere izdajajo občine uradno, morajo imeti občinski uradni pečat in če mogoče, se morajo glasiti na imena volivnih upravičencev.

Volitev se mora vršiti navadno v tisti občini, v kateri ima obrtno sodišče svoj sedež, sicer pa mora občinsko predstojništvo sestaviti za vsako sekcijo posebne volivne imenike.

Ob določeni uri se mora volitev pričeti brez ozira na število navzočih volivcev. Glasovnico oddajajo volivci osebno. Vsaka na glasovnici zapisana oseba mora biti označena z imenom in priimkom, po stanu in bivališču. Prazne glasovnice se ne štejejo.

Ljubljanski veliki semenj.

Le še tri tedne nas loči od otvoritve ljubljanskega velikega semnja, ki bo nepreklicno v soboto, dne 13. avgusta. Na razstavišču v Lattermanovem drevoredu se pridno gradi, tako da bodo stavbe pravočasno izgotovljene. Dokončani so betonski temelji za vse stavbe in ogrodje za en paviljon je že postavljeno. Kopljejo se tudi jarki za podzemsko napeljavo gonilne sile za paviljon Stroj. tovarn in livarn v Ljubljani, ki bodo svoje stroje kazale v pogonu. Delniška pivovarna Union postavi v skrajnem vogalu razstavišča nasproti Koslerjevega vrta lastno restavracijo, kjer bo

točila svoje pivo. Stavba letos še ne bo imela prvega obsega, kakor je bila zamišljena prvotno, ker primanjkuje časa za izgotovitve.

Dodelitev prostorov se je že pričela in bodo stranke pravočasno obveščene, kateri prostori in v katerih paviljonih so jim dodeljeni. Generalna direkcija carin je dovolila uvoz ozir. izvoz vzorcev inozemskih razstavnih trdk brez uvozne carine, toda s pogojem, da se blago zopet izvozi tekom dveh mesecev. Da se to res zgodi, mora stranka predložiti garancijsko pismo, ki ga mora sopolpisati Urad ljubljanskega velikega semnja. Ker gre za velike vsote, se priporoča, da taka garancijska pisma poleg Sejmskega urada sopolpiše tudi kaka banka. Po najnovejših vestih naših listov je osrednja vlada v Belgradu dovolila Ljubljanskemu velikemu semnju podporo 600.000 kron. Upati je, da bo vlada tudi sicer podpirala to našo prvo prirediteljeve te vrste, zlasti s tem, da bo dovolila znižane vozne cene na železnicah za posetnike velikega semnja.

Kakor čujemo, razpoložljivi prostor ne le da je popolnoma oddan, ampak so se stranke prijavile za veliko več prostora, kot ga ima Sejmski urad na razpolago. Zaradi tega bo moral Sejmski urad marsikako trdno odkloniti ali pa drugim odmeriti manjši prostor, da bo kolikor mogoče vsaj deloma zadovoljil vse prijavitelje. S tem, da so se razstavniki prijavili za več prostora, kot ga je na razpolago, se le potrjuje naše prepričanje, da se bo vzorni veliki semenj v Ljubljani obnesel in da je zanimanje za to prireditev pri nas celo večje, kakor smo pričakovali. Število izložnikov je zagotovljeno. Na naših trgovskih krogih je, da posetijo Ljubljanski veliki semenj v zadostnem številu, in da kažejo zanj i nadalje ono zanimanje kakor doslej.

Naša J. O. Z. radevolje prevzema tozadevna navodila in pojasnila.

Strokovne vesti.

Obrtni strokovni in knjigovodski tečaj urada za pospeševanje obrti. 20. junija t. l. je otvoril Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani pri krojevalni tečaj za podeželske krojače, ki ga vodi potovalni učitelj za krojaštvo pri uradu za pospeševanje obrti. Poučuje se na srednji tehniški šoli (obrtne šoli). Poleg pri krojevanja se poučuje tudi kalkulacija za krojače in obrtno spise. Tečaja se udeležuje 20 mojstrov in pomočnikov.

23. m. m. se je pričel knjigovodski tečaj za obrtnike vseh strok, ki ga vodi g. Albert Sič, profesor na trgovski akademiji. Tega tečaja se udeležuje 40 obrtnikov ter se vrši v prostorih Slovenske trgovske šole na Kongresnem trgu.

3. julija se je zaključil s primerno razstavo pri krojevalni tečaj za čevljarje v železnikih, ki se je vršil pod vodstvom potovalnega učitelja za čevljarstvo pri Uradu za pospeševanje obrti ter se ga je udeleževalo 18 udeležencev.

11. julija se je pričel pri krojevalni tečaj za čevljarje v Novem mestu, na kar naj bodo zainteresirani posebej opozorjeni.

Čevljarska gospodarska zadruga v železnikih za Selško dolino se je osnovala

s sodelovanjem Urada za pospeševanje obrti dne 26. junija t. l. Namen te zadruge je skupno nakupovanje surovin ter skupno razpečevanje čevljev. V doglednem času se namerava urediti skupno delavnico.

Na tehniški srednji šoli v Ljubljani absolvirajo letos prvič po vojni večje število mladeničev višjo strojno šolo, strojno delovodsko šolo in elektrotehnično delovodsko šolo. Naše industrijske in obrtne kroge opozarjamo, da imajo priliko, pridobiti si teoretsko in praktično dobro izveščane domače tehnične moči. Interesenti naj se obrnejo na ravnateljstvo imenovane šole ki radevolje posreduje.

Raznoterosti.

Napad na regenta.

Ko se je regent prestolonaslednik Aleksander po položitvi prisega na ustavo peljal v spremstvu ministrskega predsednika Nikola Pašića, da izvrši pregled čet, je bila vržena s poslopja ministrstva za javna dela, ki se sedaj gradi, bomba. Udarila je v steber električne napeljave ter je že eksplodirala v zraku prei, nego je prišel mimo voz z regentom. Ranila je 10 oseb, večinoma vojakov. K sreči ni bil nihče smrtno ranjen. Napadalec je izjavil, da se zove Spasoje Stojić, slikarski pomočnik, rodom iz Turške Kanije in da je prišel iz Novega Sada z namenom, da izvrši ta atentat. To je storil v smislu svojih principov.

Zopet o davkih.

Piše se nam: Pri ljubljanskem davčnem uradu sem imel plačati svoto K 380.—. Ker pri moji (pekarski) obrti pride v poštev skoro izrecno le drobiž, t. j. železni po 5 in nikelnasti po 5 in 10 para, imam tega denarja več kot za 1000 kron. Za izplačevanje davka sem hotel oddati železnega denarja za 40 kron, drugo pa poravnati z nikelnastim. Poslujoči uradnik mi je pa izjavil, da ima nalog, jemati drobiža samo in to največ za svoto K 10.

Mislimo, da bi morale oblasti jemati drobiža tudi nad omenjeno svoto; na vsak način pa ni umestno, da se obrtnikom, ki so navezani samo na prejemanje drobiža, odreka sprejem? Ali gospodje pri omenjenih uradih nimajo toliko časa, da bi denar preišli, ali delajo to res na višji ukaz, ali pa delajo to zato, da se iznebe sitnosti preštevanja. Če ne bodo uradi odjemali drobiža, kdo ga pa bo?

g Zadruga krojačev za Maribor nanaša svojim članom, da bi se lahko na podlagi sklepa zadnjega občnega zbora zadruge priredil pri krojevalni tečaj za krojače in šivilje. Mojstri in mojstrinje, pomočniki in pomočnice, ki se želijo udeležiti tega tečaja, naj vložijo prošnjo z približnimi stroški v znesku 300 K pri krojaški zadrugi. Tega tečaja se lahko udeležijo tudi krojači in šivilje kolektivnih združenj iz okolice. Natančnejša pojasnila se dobe pri načelniku krojaške zadruge, Slomškov trg šte. 5 v Mariboru.

g Izgledi žetve v Jugoslaviji. V Jugoslaviji bo žetev najbrž zaostajala za letino drugih, kolikor se da razbrati iz zasebnih poročil. Žetev ječmena je v južnejših krajih naše domovine že končana, dočim se

pri nas še vrši. Ponekod v Srbiji je ječmen bogato obrodil, pri nas v Sloveniji ne kaže prav posebno, v Vojvodini se je pa menda zelo slabo obnesel. Pšenica kakor tudi koruza kažejo boljše. O ovsu poročajo iz Hrvatske, da je slab.

g Cene petroleja na svetovnem trgu tudi že padajo, in sicer radi tega, ker posebno v Ameriki produkcija presega konsum, oziroma izvoz. Meseca avgusta leta 1919. se je konstatiralo veliko pomanjkanje, ki je potisnilo cene navzgor. Toda zvišalo se je tudi proizvajanje in marca lanskega leta se je pokazala že nadprodukcija, ki je znašala okrog 1 in tri četrtine milijonov sodčev (barrels) po 40 galon (galona pribl. 4 litre) na mesec. Januarja t. l. je pa znašal preostanek, ki ga konsum in pa eksport nista mogla prevzeti, že 8 milijonov sodčev na mesec.

Cene v Ameriki v zadnjem času zelo padajo. V maju l. 1920. so bile na splošno 272 odstotkov nad onimi leta 1913. — Volna je ob višku stala 309 odstotkov, bombaž 326 odstotkov, svila 454 odstotkov nad normalom leta 1913. Toda v 6 mesecih je svila padla od 454 odstotkov na 150 odstotkov, volna v 9 mesecih od 263 odstotkov na 116 odstotkov, bombaž pa v 11 mesecih od 326 odstotkov na 87 odstotkov. Okoli srede meseca junija je bombaž vsled zastoja angleške tekstilne industrije notiral niže kot v predvojnem času, volna je bila le 12 odstotkov in svila 65 odstotkov dražja kot pred vojno. In vendar, kako draga obleka je še vedno pri nas! Vohče so bile cene v Ameriki koncem aprila le 54 odstotkov nad normalom l. 1913. Jeklo je bilo začetkom maja 51 odstotkov ceneje kot julija 1917, vendar pa še vedno 63 odstotkov nad normalom leta 1913. Vendar vključ vsemu temu zunanja trgovina zastaja vsled visokega kurza dolarja.

Cene na Angleškem so bile dne 30. aprila t. l. 128 odstotkov nad normalom julija 1914, 1. junija pa le še 119 odstotkov, torej so kljub rudarskemu štrajku padle v enem mesecu za 9 točk. Pocenila so se posebno živila, osobito mleko in surovo maslo. Kako veseli bi bili naši konsumenti sličnih poročil! Zanimivo je, da je kaj takega nogoče na Angleškem, kjer se morajo uvažati živila za večino prebivalstva, kajti kot je pred kratkim izjavil znani broderski magnat lord Inchcape, bi Angleška z lastnim pridelkom mogla preživljati le 15 milijonov ljudi, torej približno le eno tretjino svojih prebivalcev. Mogoče je pa to radi tega, ker so cene pomorskega transporta silno padle, nas sta pa londonska in rapalska pogodba žalibog odrezali od morja ter nam onemogočili direkten stik s svetovnim trgom.

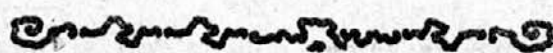
g Nakupovanje plemenske govedi v Sloveniji. Po naročilu kmetijskega ministrstva v Belgradu se bo v drugi polovici julija in v avgustu t. l. nakupovala plemenska živina za Črnogoro po posebni komisiji. Nakupovali se bodo krave do petega leta, telice nad enim letom in biki v starosti od 1 do 2 let. Kupovala se bo izključno le živina enobarvnih pasem, t. j. sive, pšenične in bele barve. V svrhu lažjega nakupa se bodo vršili plemenski sejmi v sledečih krajih: Grosuplje, Velika Loka, Velike Lašče, Stična, št. Jurij ob juž. železn., Laško, Brežice, Sevnica, Slovenjgradec in

Slov. Bistrica. Dnevi plemenskih sejmov se bodo pravočasno naznanili; živinorejci, ki imajo odveč označene plemenske živine, naj isto predstavijo nakupovalni komisiji na teh sejmih. Kraji, ki imajo dovolj opisane živine in kjer bi se lahko računilo na nakup vsaj 30 glav, se lahko po pristojni občini ali živino(biko)rejski zadrugi prijavijo na poverjenišstvo za kmetijstvo v Ljubljani.

d Narodnim obrtnikom v album. Za sobotno sokolsko svečanost v Narodnem domu so nabavili Sokoli vence pri nemški tvrdki Welt in Weiller — na Slovenca Gabriča v Šolski ulici, ki je nedavno v »Taboru« naznanil otvoritev svoje cvetličarne, so pa popolnoma pozabili. Omenjamo, da je gospa Weiler znana kot stru-

na sovražnica Slovencev. Živeli sokolski podporniki »narodnega« obrtništva!!

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani.
Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Stavbno galanterijsko Skleparstvo

Josip Videtič, Tržič

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.
Izvršitev točna, solidna in primerne cene.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1,100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Stavbno podjetje

Ustan.
1850

Viljem Treo

Ustan.
1850

arhitekt in mestni stavbenik

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršuje tozadavne načrte in proračune.

Stavbna pisarna Ivan Ogrin

Ljubljana,

Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno. ☐ Primerno nizke cene.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne račune, eskomptira menice itd.

Cementne cevi

različnih
dimenzij,
najboljše

kakovosti in lastnega izdelka,
ina po primerno nizkih cenah
v zalogi — trdka

Ivan OGRIN, Gruberjevo nabrežje 6.

OBRtna CENTRALA V LJUBLJANI

PRAŽAKOVA ULICA 3

ponuja po zmerini ceni:

traverze 30 cm profil,
portlandcement,
zidarsko orodje,
kamnolomske droge,
krampe,
lopatе,
kladiva,
žico.

Orodje za ključavničarje:

nakovalja,
ortalne ragle,
rezilnike,
spajala in
škarje za pločevino.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema tudi vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik,
Kotor, Kranj, Ljubljana,
Maribor, Metković, Opatija,
Sarajevo, Split, Šibenik,
Zadar, Zagreb, Trst,
Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Uzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Karol Majce i drug

čevljarški mojster

Radeckega cesta šte. 6

se priporoča za vsa

v čevljarstvo stroko spadajoča dela.

Prodaja izgotovljene čevlje in čevljarske potrebščine.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z ome. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vitljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in specerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

➡ Lastna izdelovalnica in prekaževalnica klobas. ➡
Lastna zeljarna.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z o. z.

Pražakova ulica št. 3

sprejema naročila za vsa stavbna in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih množinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva: **udobno, poceni.**

I. BAHOVEC nasl.

Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč

kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.

Gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze

Dunajska cesta 38/I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x